

אבל כבד על מותו של
מוחמד בכרי עמ' 8

פועלי כל הארצות התאחדו!

זה הדרך

زو هديرخ ZO HADEREKH

גיליון 50 / 24 בדצמבר 2025

מאות

הקורבנות של הפסקת האש

אמיר בדראן: יפו נאבקת בגזענות

עמ' 6

60 שנה לזו הדרך וכנס מרקס

עמ' 4-5

מאות מורים מדברים על שלום

עמ' 8

מכתבים למערכת

מנכ"לית חדשה לוועד הציבורי נגד העינויים

בשם הוועד המנהל של הוועד הציבורי נגד עינויים בישראל, אני שמחה לעדכן כי השבוע נכנסה לתפקידה כמנכ"לית העמותה, שרי בשי. שרי היא משפטנית ופעילה ותיקה ומוערכת בקהילת זכויות האדם בארץ ובעולם, ולזכותה נזקפים הישגים רבים בהובלת גופים ומאבקים ציבוריים לסיום הכיבוש ולמען צדק וזכויות אדם. היא נמנית עם מייסדי עמותת גישה ושימשה כמנכ"לית הראשונה שלה, וניהלה את אנף המחקר הגלובלי של משמר זכויות אדם. היא מומחית במשפט ההומניטרי הבינלאומי והעבירה קורסים בנושא בארץ ובעולם.

שרי מחליפה בתפקידה את טל שטיינר, שניהלה את הוועד בשש השנים האחרונות. אלה היו שנים מורכבות וקשות: משבר מגפת הקורונה, 7 באוקטובר והמלחמה המתמשכת בעזה, שבמסגרתה הוחזקו ומוחקים אלפים רבים של פלסטינים בתנאי עינויים, בידוד, אלימות והשפלה. זאת, נוכח מערכת פוליטית לא יציבה, פגיעה מתמשכת בהפרדת הרשויות ובזכויות יסוד, ומדיניות ממשלתית לריסוק המרחב הדמוקרטי ולרדיפתם של ארגוני זכויות האדם ופעיליהם. מול כל אלה, טל הובילה את צוות הוועד בנחישות, חזקה את תשתיות הארגון והביאה אותו לעמוד בחזית ההגנה על זכויות האדם, גם בעת מלחמה.

עם סיום תפקידה, כתבה טל שטיינר: "דווקא בשנים של משברים עצומים, אלימות גוברת ופגיעה מתמשכת בזכויות אדם, הוועד נגד עינויים המשיך לפעול ולהשיג הישגים קונקרטיים ומשמעותיים: ייצוג מוצלח של עשרות נפגעי אלימות מוסדית, בייחוד נגד משטרת בן גביר חסרת הרסן; הובלת עתירה עקרונית וחשובה נגד חוק הלוחמים הבלתי-חוקיים, שהובילה לשינוי מהותי בחוק; סיכול או עיכוב של יוזמות חקיקה מזיקות, ובהן חוק לפוליטיזציה של מח"ש, חוק עונש המוות והתיקון לחוק הנוער; חניכה של עשרות בעלי מקצוע לזיהוי קורבנות עינויים והובלת כנס מקצועי ראשון מסוגו בנושא פרוטוקול איסטנבול. במקביל, העמיק הארגון את השפעתו בזירה הבינלאומית, בין היתר באמצעות המלצות משמעותיות שנתנה לאחרונה לישראל ועדת האו"ם נגד עינויים, בעקבות עבודה מקצועית, מתמשכת ועקבית של הוועד. ההישגים הללו אינם מובנים מאליהם. הם תוצר של מקצועיות, אומץ לב ומחויבות עמוקה לערכים של כבוד האדם והאיסור המוחלט על עינויים, גם בתקופה שבה המציאות נעשתה קיצונית ומייאשת.

"עם סיום תפקידי, אני משאירה ארגון חזק, חיוני ונחוץ מאי פעם, הממשיך הלאה לידיים מצוינות בהובלתה של שרי. תודה לכם על האמון, הליווי והיכולת להמשיך לפעול יחד – גם בזמנים החשוכים ביותר."

ד"ר בטינה בירמנט, יו"ר הוועד המנהל,

הוועד נגד עינויים בישראל

ניתן לשלוח מכתבים למערכת באמצעות הדוא"ל
zohaderekh@gmail.com

או לתיבת דואר 26205 ת"א-יפו 6126102

דברים בשם אומרם

ברל"ה, ברל"ה, צא החוצה!

"שר האוצר בצלאל סמוטריץ' מקדם בשבועות האחרונים במרץ את רפורמת החלב שלו, שנועדה לפתוח את השוק לתחרות. במסגרת הניסיון לרכוש תומכים לרפורמה מימנה לכאורה מפלגתו של סמוטריץ' קמפיין פרסומי בשם ארגון פיקטיבי, המתחזה ללובי אזרחי התומך בה. החלק המורכב ביותר ברפורמה ומעורר המחלוקת שבה הוא שינוי התכנון הקיים במשק, והחקלאים טוענים כי התוכנית תוביל לסגירת רפתות ולהעברת הייצור ממחלבות מקומיות למחלבות בחו"ל. בשבועות האחרונים התפרסמו ברשתות החברתיות, באתרי האינטרנט של החברה הדתית וכן בעלוני השבת המחולקים בבתי הכנסת מודעות המביעות תמיכה ברפורמה החלב. על המודעות חתום ארגון לא מוכר בשם 'לובי האזרחים להורדת יוקר המחיה'. סמוטריץ' עצמו מהדהד את מודעות הפרסומת הללו בחשבון האקס שלו. מהבדיקה עלה כי הכספים ששימשו למימון קמפיין הפרסומת הם למעשה כספים של מפלגת הצינונות הדתית שבראשה עומד סמוטריץ' - מה שהופך אותם לכספי ציבור של משלם המיסים. עוד התגלה כי מי שקידם את הקמפיין הוא יועץ התקשורת ופעיל הימין ברל"ה קרומבי, המזוהה עם הקואליציה."

יובל שדה, "חדשות 12", 16.12

הכל נשאר במשפחה

"פרס ארגון בית"ר המכונה 'פרס ז'בוטינסקי לתקשורת' לשנת תשפ"ו (2025) יוענק השנה לפרשן ערוץ 14 המזוהה ומתואם עם ראש הממשלה נטניהו, יעקב ברדוגו. לפי הארגון, הפרס הנחשב ל'פרס סקולוב' של עיתונות הימין, יינתן 'כאות הוקרה על תרומתו רבת-השנים לשיח הציבורי בישראל, לחופש הביטוי ולעיתונות אמיצה ובלתי מתפשרת'."

"וואלה", 16.12

הפיכה, הפיכה שלטונית תרדוף

"שר התקשורת שלמה קרעי מודה כי חוק התקשורת שיוזם הוא חוק פוליטי שנועד לפגוע בחופש הביטוי, ולא, כפי שהציג אותו בעבר, רפורמה עניינית שנועדה להפחית רגולציה ולייצר גיוון בשוק התקשורת. בסרטון שפרסם ברשתות החברתיות הצהיר קרעי כי 'סוגיית הליבה שהחוק מטפל בה היא פירוק מונופול השמאל על התודעה'. במושב הכנסת הנוכחי החליטה הממשלה להעביר את החוק לקריאה ראשונה למרות שלא עבר את תהליך האסדרה, ולא נפתח להערות הציבור. בממשלה הילכו גם על ראשה של הכנסת, הפקיעו את הטיפול בחוק מהוועדה המוסמכת, ועדת הכלכלה, בשל העימות של קרעי עם יו"ר הוועדה הח"כ הנאשם דוד ביטן, גם הוא מהליכוד.

שוקי טאוסיה, "העין השביעית", 13.12

נפרדים מששת בני תושפתח שנהרגו בעיר עזה בסוף השבוע האחרון מירי חיילים (צילום: אקטיביסטילס)

שובה של הפנטזיה הקולוניאלית של טראמפ ברצועת עזה הפסקת אש או מלחמה באמצעים אחרים

"מחנות מרכזיים" במרכז ולבסוף לבירה עזה. במסגרת התוכנית, הצפויה להימשך יותר מ-20 שנה, ייבנו בעזה כמאה אלף יחידות דיור. מאות מבני ציבור צפויים להיבנות בעיר רפיח, מושבה של ממשל הבוכות העתידי ברצועה.

בתום עשר שנים, כך נטען, קו החוף בעזה יעבור פיתוח כלכלי ויפתח להשקעות פרטיות, ולכן צפוי להפוך נכס מניב עבור הפלסטינים. מקור מסר ל"וול סטריט ז'ורנל" כי הטיוטה הוצגה למדינות המפרץ, למצרים, לטורקיה ולמשקיעות פוטנציאליות נוספות. לפי הדיווח, הטיוטה גובשה על בסיס משוב מאנשי עסקים וקבלנים ישראליים. תומכי הפרויקט מתעקשים כי התוכנית להפוך את הרצועה ל"ריביירה של המזרח התיכון", כפי שטראמפ רוצה, עדיפה על משבר הומניטרי מחריף.

התחלת ביצוע התוכנית תלויה בהצלחה של פירוק חמאס ממשקו. "לא תשכנע אף אחד להשקיע כסף בעזה אם הוא מאמין שתתרחש מלחמה נוספת בעוד שנתיים-שלוש", אמר שר החוץ האמריקאי מרקו רוביו כשנשאל על המצב ברצועה. על פי "דה מרקר" (22.12) קבלנים ישראליים וורים כבר מתעניינים בקבלת עבודות במסגרת הפנטזיה הקולוניאלית האמריקאית.

איש אינו שואל את תושבי הרצועה

כנהוג בחשיבה הקולוניאליסטית של הממשל האמריקאי, איש אינו שואל את הפלסטינים האם התוכניות מקובלות עליהם, האם זה ממש רצונם, והשאלה החשובה ביותר: מדוע מתכנני ה"ריביירה" היושבים בבסיס צבא ארה"ב בקריית גת מתעלמים מזכותו של העם הפלסטיני להגדרה עצמית. הכל נעשה מעל ראשם תושבי הרצועה ובשירות אינטרסים זרים. גם אם חמאס יסכים להתפרק ממשקו, מדוע ששני מיליון פלסטינים יוותרו על מאבקם לשחרור לאומי? האם כיבוש משותף אמריקאי-ישראלי בסיועה של ממשלת בוכות עזתית יתן מענה לצרכיהם ולשאיפותיהם? הניסיון ההיסטורי מלמד כי התשובה שלילית.

שמואל אורניץ

מלחמת ההשמדה ברצועת עזה הסתיימה? בדיעה שפורסמה באתר "זו הדרך" בשבת (20.12) נמסר על שישה בני משפחה שנהרגו בעת חתונה בעיר עזה מפגז שירו כוחות הכיבוש לעבר מבנה חינוכי המאכלס עקורים. על פי הידיעה, מאז שהוכרזה הפסקת האש ברצועה ב-11 באוקטובר האחרון נהרגו מירי חיילים 405 בני אדם ו-1,115 נפצעו. הידיעה על מותם של ששת העקורים, בהם ילדים, לא זכתה ולו לאזכור אחד בעיתונות הישראלית.

כבר בסוף נובמבר מסר ארגון זכויות האדם הבינלאומי אמנסטי: "חודש לאחר שהוכרזה הפסקת אש ברצועת עזה שתחת כיבוש ישראלי, הג'נוסייד נמשך – ההרג וההיס רחבי ההיקף". עוד נכתב בנייר עמדה: "כמו כן, נמשכות המגבלות הקשות על הכנסת סיוע חיוני לאוכלוסייה – מזון, תרופות וחשמל". אמנסטי גם מתח ביקורת על כך שלא ניתן לפנות מהרצועה את כל החולים הזקוקים לטיפול. זאת, בצד המשך ההרס השיטתי של בתים ומבנים בידי קבלנים ישראליים.

מכיבוש למושבה

לבד מהמשך המלחמה בעצימות נמוכה ולמרות הוויכוחים סביב "השלב השני" בתכנית טראמפ, קיימת ודאות אחת: נמשכות ההכנות להפיכת הרצועה למושבה אמריקאית. עיתון החוגים הפיננסים האמריקאיים, "וול סטריט ז'ורנל", חשף בסוף השבוע שעבר ששליחיו של נשיא ארה"ב למזרח התיכון, סטיב ויטקוף וג'ארד קושנר, גיבשו יחד עם בכירים נוספים בבית הלבן טיוטה לתוכנית לשיקום רצועת עזה והציגו אותה למשקיעים פוטנציאליים.

על פי הטיוטה, התוכנית המכונה "פרויקט סאנריזו" (הזריחה) תעלה 112 מיליארד דולר, וחלק גדול מהכסף יועבר בשנים הראשונות לצרכים הומניטריים של תושבי עזה. לפי התוכנית, עם ההתאוששות של כלכלת הרצועה תוכל עזה עצמה לממן חלק ניכר מהפרויקטים המתוכננים ולהחזיר את חובותיה, שכן התוכנית צפויה לשפר את התעשייה המקומית. הבנייה מחדש אמורה לכלול ארבעה שלבים: החל ברפיח (הנהרסת כליל בידי ישראל בימים אלה) וח'אן יונס בדרום, אל

60 שנה ל"זו הדרך" וכנס מרקס 2025

סוף שבוע אדום בתל-אביב יפו

יקר – פיטורים", הדגיש. בין אנשי התקשורת הפלסטינים שנהרגו בעזה, ציין, היו גם עיתונאים שדיווחו לרשתות התקשורת הגרמניות המרכזיות.

המושב השני הוקדש לחופש העיתונות בזמן מלחמה ודיכוי, בהשתתפות העיתונאיות סיון תהל ("המקום הכי חם בגיהנום") והנאא מחאמיד ("אל-מיאדין") ובהנחיית דויד מרגלית ("זו הדרך"). מחאמיד תיארה את התנאים הקשים בהם פועלים עיתונאים ערבים מאז 7 באוקטובר 2023, ושיתפה את הקהל ברדיפה האישית שחוותה במהלך המלחמה. היא הצביעה על הפערים העמוקים בין סיקור המלחמה בתקשורת הערבית לבין הסיקור בתקשורת הישראלית. תהל הדגישה את ניסיונה כעיתונאית וכפעילה חברתית לחבר בין סוגיות מעמדיות לבין מדיניות המלחמה והדיכוי של ממשלת הימין. מרגלית, בתורו, ציין כי הוא גאה במיוחד בתפקיד החלוצי שמילא "זו הדרך" בשבועות הראשונים של מלחמת ההשמדה בעזה, ככלי התקשורת היחיד בשפה העברית שדיווח מדי יום על ההרוגים והנפגעים הרבים ברצועה.

במהלך האירוע ביפו הושק גיליון מיוחד בן 94 עמודים לציון 60 שנה ל"זו הדרך". בגיליון מאמרים מאת עאדל עמר, עופר כסיף, חדוה ישכר, עסאף כפורי, עמרי עברון, עודד גולדרייך, ענת מטר, אפרים דויד, תמר גוזנסקי, נמרוד פלשנברג וטליה מרגלית; ראיונות עם דותן הלוי, סרבני כיבוש ואמל מורקוס; ובמדור תרבות: אסופת שירי משוררים – שירת המלחמה, הסיפורים "הנעל" מאת השאם נפאע ו"כייס" מאת סלאהטין דמירטש ואיורים מאת דוד ריב ואיתי בנימיני.

תקשורת תרבות ומעמד

למחרת (20.12) התמלא אולם הגדה השמאלית בתל אביב במשתתפי בכנס מרקס 2025, אשר נערך תחת הכותרת: "מלחמה, פשיזם וכיבוש". את הכנס ה-14 במספרו ארגנו במשותף "זו הדרך" והגדה השמאלית, וזו הפעם הראשונה בה הוא נערך מאז ינואר 2020. התפתחויות גלובליות ואזוריות כמו התפרצות הקורונה ומלחמת ההשמדה בעזה דחו את קיומו.

במושב הראשון בכנס שעסק בתקשורת, תרבות ומעמד לקחו חלק פרופ' אברהם עוז; ראש מרכז "מוסאוא" ג'עפר פרח; איש החינוך אריאל עמר; והקולנוען עידו חנין. חנין פתח בדיון היסטוריתקשורתי, כשהשווה בין המונטאז' המהפכני של ראשית המאה ה-20 לבין סרטוני הרשת של ימינו. הבולשביקים, הזכיר, לא ראו בקולנוע אמצעי בידורי אלא כלי פוליטי. פעמים רבות הם יצרו חיתוך והתנגשות בין דימויים כדי לערער תודעה, לא לייפות מציאות. באופן דומה, סרטוני טיקטוק, ובייחוד שמאליים, פועלים. באמצעות שבר, דיסוננס וחיכוך בין טקסט, מוסיקה ודימוי, פעילים פוליטיים ברשתות מנסים לערער אידאולוגיה דומיננטית. קמפיינים ויראליים אינם תחליף לפוליטיקה, אך הם מסוגלים לכפות נושאים על סדר היום וליצור סדקים בשיח ההגמוני.

הטכנולוגיה עמדה במוקד גם בדבריו של אריאל עמר. הבינה המלאכותית, טען, אינה עוד כלי נייטרלי אלא קפיצה אבולוציונית שמאיימת לפרק יחסי עבודה, חינוך ואנושיות. במערכת החינוך נוצר מעגל סגור: תלמידים משתמשים

עורך "זו הדרך" אסף טלגם פותח את האירוע החגיגי לציון 60 שנה לשבועון (צילום: זו הדרך)

אירוע ציבורי לציון 60 שנה לשבועון "זו הדרך" נערך בשישי (19.12) בתיאטרון א-סראיא ביפו, חרף ניסיונות הימין הקיצוני לבטלו. במרכז האירוע: העיתונות הישראלית בצל המלחמה בעזה. המפגש נערך בשיתוף פעולה עם קרן רוזה לוקסמבורג ובתחילתו זכה לברכות ממזכ"ל מק", עאדל עמר, ומנציגת הקרן, תמר אלמוג.

עורך "זו הדרך", אסף טלגם, אמר בדברי הפתיחה לשני הדיונים שנערכו במסגרת הכנס: "בשנתיים האחרונות הסלימה ממשלת הימין את המתקפה על התקשורת החופשית: רדיפה והסתה שיטתית נגד עיתונאים ביקורתיים, גל חקיקה נגד חופש העיתונות, מניעת סיקור של פעולות הצבא ברצועת עזה, והרג חסר תקדים של עיתונאים פלסטינים וזרים ברצועה. במקביל, כלי התקשורת בישראל נמנעו ברובם ממכוון מדיווח על ההרג ההמוני ועל המשבר ההומניטרי החריף ברצועה, ובכך מעלו בתפקידם העיתונאי".

הממשלה אחראית להרג עיתונאים

במושב הראשון שכותרתו הייתה: "מה שרואים משם לא רואים מכאן: על עיתוני העולם והמלחמה", נערכה שיחה בין אפרים דויד ("זו הדרך") לגיל שוחט (ראש קרן רוזה לוקסמבורג בישראל). דויד התייחס למאבק על חופש העיתונות בישראל ולחשיבות לתמוך בעיתונאים המאוימים בידי ממשלת הימין ושולחיה. הוא מחה על "העיוורון של העיתונאים בעיתונות הישראלית" מול קטל אנשי התקשורת ברצועת עזה. על פי הנתונים של הפדרציה הבינלאומית של ארגוני העיתונאים, מאז תחילת המלחמה נהרגו בעזה 226 אנשי תקשורת פלסטינים – 51 מהם בשנה האחרונה. "זו אותה ממשלה האחראית להרג של עיתונאים בעזה ולפגיעות בחופש העיתונות בישראל", הדגיש.

גיל שוחט תיאר בדבריו את הצנזורה העצמית בכלי התקשורת בגרמניה נוכח הטבח ברצועת עזה. יחד עם זאת הדגיש כי בשנתיים האחרונות חלה התפתחות ויותר עיתונאים מדווחים על הנעשה בעזה ובגדה שתחת כיבוש ישראלי. "אך המחיר שגובים על דיווחי אמת על הנעשה בעזה יכול להיות

פטרונות: נאמנויות אישיות מחליפות אזרחות שוויונית והאלימות הופכת משאב לגיטימי.

הניתוח הזה מתכתב היטב עם ההווה - הניאירליברליזם, הפרטת שירותים והדהירגולציה שטששו את הגבול בין חוקי ללא-חוקי. חברות אבטחה, אשראי חוץ-בנקאי וקבלנות משנה פועלים לעיתים בהיגיון כמעט זהה לפרוטקשן. המאפיה של היום אינה פועלת בצללים, היא רשומה, מוציאה חשבוניות ומשולבת בכלכלה הלגיטימית. כך נוצרת משילות אלימה שלא דורשת מהמדינה השקעה, רק ויתור על אחריות. המסקנה הפוליטית שמציעה מעוז חורגת מהמאבק בפשיעה כשלעצמה. מאפיה, לדבריה, היא תופעה אנטי-פוליטית: היא מפרקת ציבוריות, מחליפה קונפליקט גלוי בנאמנויות פרטיות, ומבוססת על פחד והגנה במקום על זכויות. לכן ההתמודדות אינה יכולה להסתפק באכיפה, אלא מחייבת בנייה של סולידריות אופקית ודמיון פוליטי אחר - כזה שמציע ביטחון, משילות ושייכות ללא אלימות כבסיס.

מלחמה ופשיזם

המושג האחרון של הכנס עסק בנושא המלחמה והפשיזם. ד"ר ענת מטר פתחה את המושב בהתייחסות בעיקר לנעשה בארה"ב ובבריטניה, כדי להראות כיצד תהליכים פשיסטיים מתקדמים לא רק דרך הימין הקיצוני, אלא גם באמצעות התקפות ואימוץ פרקטיקות של השלטון המרכזי. בארצות-הברית נכנעות אוניברסיטאות מובילות ללחצים פוליטיים של הממשל ומגבילות חופש אקדמי בשם מאבק ב"אנטישמיות". בבריטניה קורסת המפלגה השמרנית ועולה הימין של נייג'ל פראג'. מטר הדגישה במיוחד את תגובת ממשלת הלייבור: אימוץ מדיניות, רטוריקה וטקטיקות פשיסטיות מהעמקת האוטוריטריזם הפנימי במפלגה דרך תחרות בגזענות ועד רדיפה שיטתית של קולות פרופלסטיניים. לשיטתה, זה פשיזם בזחילה, לא באמצעות הפיכה אלימה, אלא דרך נרמול, משמעות ודרישות נאמנות, שמרוקנות מוסדות דמוקרטיים מתוכן בשם יציבות וסדר.

ח"כ עופר כסיף הגדיר פשיזם לא כסיסמה פוליטית אלא כתופעה היסטורית-מעמדית בעלת מאפיינים ברורים, גם אם צורותיה משתנות. פשיזם אינו קיים בוואקום ואינו זהה בהכרח לפשיזם של מוסוליני או של פרנקו, אך קיים "מינימום פשיסטי": לאומנות אורגנית של דם ואדמה, עליונות האומה על הפרט, דחייה של דמוקרטיה ליברלית, אנטי-סוציאליזם, מיליטריזם ופולחן מנהיג. הפשיזם, אמר כסיף, אינו מתנגד בהכרח לדמוקרטיה באופן מיידי - הוא עשוי להשתמש בה כל עוד היא משרתת את אחדות האומה, ולפרקה מבפנים כאשר היא הופכת מכשול. כוחו נשען לא רק על אלימות, אלא גם על הגמוניה: יצירת הסכמה, נרמול והפנמה של הסדר הקיים באמצעות שילוב של פחד, ענישה, פיתויים ותגמולים. כך נוצרת כניעה מרצון נוסף לכפייה גלויה.

הח"כ לשעבר דב חנין הזהיר מפני ההכרזה "אנחנו כבר בפשיזם", שלדבריו מוחקת הבחנות חיוניות בין מצבים קשים לבין משטר פשיסטי מלא ומובילה לשיתוק פוליטי. בישראל, ציין, קיים עדיין מרחב דמוקרטי מצומצם - רחב יותר ליהודים וצר בהרבה לפלסטינים - ולכן יש להיאבק על כל סנטימטר ממנו. הסכנה המרכזית, לשיטתו, היא תהליך זוחל שבו גם כוחות שאינם פשיסטיים מאמצים פרקטיקות פשיסטיות בשם ביטחון וניהול משברים. הניתוק בין דמוקרטיה ליהודים לבין כיבוש ושלטיה בפלסטינים, הדגיש, אינו יציב: שלילת זכויות מעבר לקו הירוק מחלחלת בהכרח גם פנימה.

נמרוד עובד

סיקור מלא של כנס מרקס 2025 יתפרסם באתר 'זו הדרך'

באנטליגנציה המלאכותית לכתובה, מורים משתמשים בו לבדיקה, והאדם מודר מתהליך הלמידה. מעבר לכך, ה-AI הופך תחליף ליחסים אנושיים. נערים ונערות משתמשים כיום ב-AI לייצוג רגשי, ליחסי חברות, אפילו לעצות אינטימיות. זהו ביטוי קיצוני של קפיטליזם המאין בדירות וניכור, עד כדי דה-הומניזציה מנורמלת.

בהרצאה בנושא תרבות ישראלית בזמן מלחמה קרא פרופ' אבי עוז אתגר של עצם מסגור המציאות כ"מלחמה". בהשראת קרל מרקס הזכיר שמלחמות הן תוצר של אינטרסים של מעמדות שליטים, לא של "רוח לאומית". אך לטענתו בישראל 2025 הגדרה זו עצמה כבר מחטיאה את המצב. לדבריו, ישראל איננה מדינה במלחמה אלא מדינה שמנצלת מלחמה כמשטר: הוויה מתמשכת שמנטרלת מחשבה, ביקורת ודמיון מוסרי. כאשר המלחמה חדלה להיות חריג והופכת נורמה, אין זמן לשאול, לבקר או אפילו להתאבל. זהו אינו מצב חירום זמני אלא משטר חירום מתמשך, שבמסגרתו התרבות נתפסת כאיום.

לדברי עוז, במקום לשמש מצפון, מגויסת התרבות הממוסדת, ולעיתים גם זו המגדירה את עצמה אלטרנטיבית, לקונסנזוס, משעתקת שפה של כוח או שותקת. עוז הדגיש כי מנגנוני ההשתקה אינם פועלים דרך צנזורה ישירה, אלא דרך פחד מאורגן: תקציבים מותנים, איומים מרומזים והסתה ציבורית. השקר שלפיו ביקורת מחלישה את המדינה, טען, הוא עצמו מנגנון שלטוני; לא הביקורת מחלישה, אלא נרמול האלימות, היררכיה של אבל והוויתור על אחריות מוסרית. תרבות שמקבלת מדרג של חיים, מי ראוי לאבל ומי נמחק, אינה תרבות לאומית, אלא תרבות משטרית, הדגיש.

ג'עפר פרח הרחיב את הדיון לשליטה בתקשורת כזירה אסטרטגית. הוא תיאר כיצד אינטרסים פוליטיים וכלכליים השתלטו על העיתונות הערבית באזור, וכיצד נבנתה בישראל תשתית תקשורתית עמוקה בידי הימין וההתנחלויות, בעוד שהשמאל הזניח את התחום. התוצאה היא צמצום ייצוג, דלדול רב-לשוניות והיעדר חמור של תכנים לילדים בערבית - חוליה קריטית בעיצוב תודעה ובחיים משותפים.

מה יכול השמאל ללמוד מהמאפיה

ההרצאה של ד"ר אילת מעוז "מה יש לשמאל ללמוד מהמאפיה" חתרה תחת התפיסה הרווחת של מאפיה כסטייה עבריינית ומיקמה אותה בלב ההיגיון הפוליטי-כלכלי של הקפיטליזם המודרני. לדבריה, המאפיה אינה רק ארגון פשיעה, אלא ספקית של משילות: היא מספקת הגנה, אכיפה, גביית חובות וייצוב של פעילות כלכלית - שירותים שהמדינה אמורה להעניק, אך לעיתים נמנעת מלעשות זאת או בוחרת לבצע אותם בעקיפין.

הדוגמא ההיסטורית של סיציליה לאחר איחוד איטליה ממחישה זאת היטב. המעבר לכלכלה קפיטליסטית יצר שווקים פעילים ללא מנגנוני אכיפה אפקטיביים. הוואקום הזה התמלא בכוח אלים מאורגן. המאפיה אכפה חוקים, סיפקה "ביטוח" והפכה תנאי לקיומה של פעילות כלכלית. באופן דומה, לאחר קריסת ברית-המועצות צמחו רשתות פרוטקשן שסיפקו לאוליגרכים וליזמים את מה שהמדינה המתפרקת לא יכלה או לא רצתה לספק.

בצד זאת הציעה מעוז קריאה נרדפת למאפיה. לדבריה, המאפיה אינה תמיד תחליף למדינה חלשה, אלא תוצר של מדינה שבוחרת למשול באמצעות מתווכים. בסיציליה, המדינה האיטלקית לא הדירה את המאפיה אלא שיתפה פעולה עם אליטות מקומיות, יצרה שלטון עקיף והעניקה לגיטימציה למתווכים אלימים. כך נבנתה פוליטיקה של

תושבי יפו נאבקים למנוע הסלמה

במקביל המשכנו להפעיל לחץ ישיר על ראש העיר. התקשרתי אליו פעמיים ודרשתי שהוא יאמץ עמדה תקיפה יותר ושידבר עם מפקד מחוז המשטרה. זה לא ייתכן שעוצרים 14 אנשים מההנהגה של תושבי יפו אך לא עוצרים את התוקפים. בעקבות הלחץ, פורסמה תגובה ברורה והחלטית יותר מצד העירייה. גם ראש העיר עצמו, חולדאי, פרסם תגובה שבה ציין שהוא שוחח עם מפקד המחוז.

לאחרונה, בעקבות מעצר התוקפים ושחרור המפגינים, מורגשת רגיעה מסוימת ביפו. אבל אנחנו לא יודעים איך הדברים יתפתחו, ובעיקר אלו פרובוקציות יגיעו מבחוץ. חשוב לומר: הציבור היפווי לא מחפש הסלמה. להפך – אנחנו מנסים להרגיע. כל הזרמים בעיר מגלים אחריות. אבל במקביל אנחנו דורשים שאלה שתקפו יישאו בעונש אמיתי. אנו מתנגדים למדיניות הדלת המסתובבת שלפיה נעצרים אך משחררים אחרי כמה ימים. צריך ענישה ברורה כדי שאירועים כאלה לא יחזרו על עצמם. לכן על הגרעין התורני לעזוב את יפו.

מה השתנה ביחס של המשטרה לתושבי יפו מאז כניסת בן-גביר לתפקידו?

יש החמרה ברורה. מאז כניסתו של בן-גביר לתפקיד השר לביטחון לאומי, אנחנו עדים לשינוי בהתנהלות. המשטרה מגלה רצון מאוד ברור לרצות את הדרג הפוליטי. כתוצאה מכך אנחנו רואים פעולות הרבה יותר אגרסיביות, חד-צדדיות, ובעיקר מוטות נגד ערבים – במיוחד בערים מעורבות. זה בא לידי ביטוי לא רק במעצרים, אלא גם בדברים יומיומיים: סגירה של עסקים רבים ביפו, אכיפה בררנית, נוכחות משטרתית מאיימת, שימוש מופרז בכוח. המשטרה מתנהגת יותר ויותר כמו משטרה פוליטית, לא כמו משטרה אזרחית. הבעיה המרכזית היא שאין אמון במשטרה. זה היה נכון גם לפני בן גביר. הציבור ביפו לא משתף פעולה עם המשטרה כי הוא רואה שהיד של השוטרים על ההדק קלה הרבה יותר כשמדובר בחשודים ערבים. היו ביפו כמה מקרים של אלימות משטרתית קשה מאוד כלפי צעירים, כולל תקיפות ברוטליות, השפלות ומעצרים מיותרים.

מה שיותר חמור הוא שגם כשהצדק איתנו, גם כשאנחנו הקורבנות וזקוקים להגנה – פועלת המשטרה נגדנו. במקרה האחרון זה היה הכי ברור: במקום לעצור את התוקפים, עוצרים את מי שבא למחות נגד האלימות. פרקטיקה זו הופכת את המשטרה מגורם שאמור להגן על הציבור לגורם מאיים.

מה אפשר לעשות כדי לשנות את המצב?

אנחנו מנסים להפעיל מחדש את "משמר השותפות". זה פרויקט מיוחד שהוקם אחרי 7 באוקטובר כדי לשמור על השותפות היהודית-ערבית ביפו, אבל עם השנים נחלש. כנראה שהגיע הזמן להחזיר אותו לפעולה, או לפחות להציב אותו בכוננות, למקרה שחש ויחלילה תקרה הסלמה. מעבר לזה, אסור לוותר. צריך להמשיך להרים קול, להשמיע את האמת, לדרוש שוויון, הגינות ושותפות. לפעול בכל המעגלים: בתקשורת, מול העירייה, מול משרדי הממשלה וגם בזירה הבינלאומית. אפשר וצריך לפעול יחד עם עמותות כמו יוזמות אברהם וארגונים נוספים, ללוות את המאבק נגד המעצרים השרירותיים ואת ההליכים המשפטיים. לא להגיד "האירוע היה ועבר". הסכנה לא נעלמה.

דויד מרגלית

חבר מועצת העיר תל-אביב יפו, אמיר בדראן (צילום: זו הדרך)

אירוע התקיפה ביפו של האישה ההרה חנאן אבו שחאדה, (13.12) זעזע את תושבי יפו הערבים. ידוע זה מכבר כי הגרעינים התורניים ביפו הם מוקד לחיכוך ואלימות. אך תקיפה של אישה וילדיה על רקע גזעני לא נראתה אפשרית עד לפני כמה שבועות. כדי להוסיף חטא על פשע, המשטרה התעכבה ימים ארוכים עד שעצרה את התוקפים. לעומת זאת עצרה 14 מפגינים שהשתתפו בהפגנה נגד אלימות בערב האירוע, ביניהם מנהיגים מוכרים בקהילה היפווי. כמה ימים לאחר מכן עיכבה המשטרה לחקירה שני מנהיגים קהילתיים נוספים: היו"ר הנבחר של המועצה האיסלמית עבד אבו שחאדה וחבר הוועד העממי ביפו עומר סיקסיק. בנוסף, משרד הפנים הזמין לשימוע אימאם מקומי בשל השתתפותו בהפגנה נגד האלימות.

חבר מועצת העיר תל-אביב יפו מטעם הסיעה היהודית-ערבית "כולנו העיר", אמיר בדראן, הפעיל שנים רבות ביפו, חושש כי יפו נמצאת על סף הסלמה, למרות שתושבי העיר עושים הכל כדי למנוע אותה. להלן ריאיון עם אמיר בדראן.

איך השפיעו התקיפה ומעצר ההנהגה הקהילתית על תושבי יפו?

מעצר ההנהגה הקהילתית הוא מעצר פוליטי במטרה להפחיד את הציבור. המסר של המשטרה ברור: אנחנו עוצרים את המנהיגים שלכם – עדיף לכם לשתוק, לא להתנגד, לא להרים קול. אבל יפו הראתה כבר שאינה מוכנה לעבור על זה לסדר היום. מבחינתנו, תקיפה של אישה – ובוודאי אישה בהריון – היא חציית קו אדום. הייתה התגייסות רחבה של כל הזרמים ביפו ושל כל המוסדות בעיר, שפעלו יחד אחת נגד המתקפה הגזענית הזו. כולם הרימו קול מול כל הגורמים הרלוונטיים: המשטרה, העירייה והמדינה.

במקביל הראינו שאנחנו יודעים לפעול יחד, יהודים וערבים. קיימנו מפגשים ייעודיים כדי שהתגובה תהיה תגובה יהודית-ערבית. זו הייתה תשובה ישירה לטענה של המשטרה שאנחנו מסיתים נגד יהודים. אי אפשר להסית נגד מישהו שעומד איתך, שנמצא איתך, שפועל יחד איתך.

שלחנו מכתב חתום בידי כל העמותות המרכזיות ביפו: האגודה למען ערביי יפו, האגודה האורתודוקסית, התנועה האסלאמית והמועצה האסלאמית. המכתב קורא להעמיד לדין את התוקפים ולהוביל לרגיעה ביפו.

תפקידם של הקומוניסטים בהקמת קמפ"ס

מוחמד ברכה, מראשי קמפ"ס באוניברסיטת ת"א, נואם בכנס בנצרת. ברקע - צילום הפגנת סולידריות עם אוניברסיטת ביר-זית שנערכה בקמפוס הר הצופים בהשתתפות פרופ' ישעיהו ליבוביץ' (צילום: זו הדרך)

קמפ"ס השתלבה גם בעשייה חברתית מחוץ לכותלי האוניברסיטה: פעילויות הנוגעות לכלל הציבור ובייחוד המוחלשים תחת הסיסמא - "כסף לשכונות ולא להתנחלויות".

מירושלים לכל האוניברסיטאות

בבחירות לאגודת הסטודנטים באוניברסיטה בירושלים, שנערכו במאי 1975, התמודדה קמפ"ס לראשונה. ההישג היה משמעותי: 37 מושבים מתוך 99. הליכוד השיג אף הוא 37 והמפד"ל הדתית-לאומית - 19. המערך שהיה בשלטון ספג מכה קשה, רק שישה מחבריו נבחרו. לראשונה נבחרו לאגודה ארבעה סטודנטים ערבים: אסעד שיבאן, אחמד מסאלחה, יעקוב חיאט ואנוכי. התוצאה חוללה רעידת אדמה פוליטית בקמפוס הירושלמי.

לקומוניסטים היה תפקיד מרכזי בהקמה קמפ"ס ובפעילותה. הארגון הקומוניסטי כלל ערבים ויהודים ופעל בקרב ציבור הסטודנטים - ערבים ויהודים כאחת. לזרם הקומוניסטי הייתה ההשפעה הגדולה ביותר בגיבוש התנועה הסטודנטאלית הערבית ובמיסודה באוניברסיטאות ובבתי הספר התיכוניים, ובעיקר בהקמת ועדי סטודנטים ערבים וארגוני סטודנטים באוניברסיטאות. החבר והמנהיג ד"ר אמיל תומא מילא תפקיד ייחודי בהכוונת הפעילות הסטודנטאלית ובגיבוש האסטרטגיה שלה, ולתרומתו האישית נודעה השפעה רבה לאורך שנים ארוכות.

בסיכום, לקומוניסטים הייתה תפקיד משמעותי בהקמת תנועת קמפ"ס. הם מילאו תפקיד מכריע בהפיכתה לתנועה ערבית-יהודית לוחמת ועקבית. בהמשך הוקמו תנועות דומות באוניברסיטאות נוספות ברחבי הארץ.

סוהיל דיאב

על תנועת הסטודנטים קמפ"ס השמאלית והיהודית-ערבית סיפר אדם קלר בגיליון "זו הדרך" מ-17 בדצמבר. ברצוני להוסיף כמה היבטים. גם אני שמחתי להשתתף במפגש הגדול והחשוב של פעילי קמפ"ס בעבר שנערך ב-13 בדצמבר בנצרת ביוזמת קבוצה ובה סוהיל כראם, בעלי תחנת הרדיו אישם, סמדר נהב, לב גרינברג ואחרים.

ראשיתה של קמפ"ס הייתה באוניברסיטה העברית בירושלים בתחילת 1974, בהשתתפות שלושה גורמים פוליטיים שמאליים מרכזיים: התא הקומוניסטי באוניברסיטה העברית, שהוקם ביולי 1973, תנועת מוקד השמאלית ושי"ח (שמאל ישראלי חדש). קמפ"ס זכתה בתמיכה ובעידוד של ועד הסטודנטים הערבים באוניברסיטה.

על הסיבות להקמת התנועה

בהרצאתי בכנס הדגשתי את הגורמים המרכזיים שהובילו להקמת קמפ"ס ובראשם - ההשפעות של מרד הסטודנטים בפריס בשנת 1968. במרד זה מילא השמאל הצרפתי תפקיד מרכזי בהטלת ספק במשטר הקפיטליסטי והקולוניאלי הדועך, באמצעי הדיכוי שהפעיל, ואף קרא "להפוך שולחנות" באמצעות שינוי חברתי מן היסוד.

במקביל השפיע גם הישג מקומי: ניצחונה של תנועת הסטודנטים השמאלית "יש" בבחירות לאגודת הסטודנטים באוניברסיטת חיפה במרס 1974. "יש" זכתה ב-32 חברים מתוך 40 חברי המועצה וגדעון ספירו נבחר לכהונת יו"ר האגודה. תוצאה זו חוללה מהפך במערכת הפוליטית השלטת באוניברסיטה ומחוצה לה.

השפיעה גם האווירה הפוליטית בארץ לאחר תוקפנות 1967 והשלטת משטר כיבוש בגדה המערבית, ברצועת עזה ובירושלים המזרחית. פרקטיקות הדיכוי של הכיבוש עוררו שאלות רבות באשר לדרך ההתמודדות עמו. כמו כן נרשמה באותן שנים עלייה מתמשכת במספר הסטודנטים הערבים באוניברסיטאות בישראל. זאת לאחר ביטול הממשל הצבאי בשנת 1966 והגידול במספר בוגרי התיכון הערבים.

על רקע זה הוקמו מסגרות סטודנטאליות שמאליות: ביולי 1973 הוקם התא הקומוניסטי הראשון באוניברסיטה העברית, שכלל ערבים ויהודים. מספר חבריו בשנת 1974 הגיע ל-21. הוקמה מסגרת של יהודים מזרחים שדרשה שוויון בינם לבין האשכנזים. זו הושפעה רבות מתנועת הפנתרים השחורים בירושלים בראשית שנות השבעים. כן הוקמה מסגרת של סטודנטים מאמריקה הלטינית שנשאו רעיונות שמאליים, נוסף למוקד ולשי"ח השמאליות.

כל אלה יצרו בסיס אנושי רחב שפגש סביבה פוליטית מתאימה: כישלון ממשלת המערך בראשות גולדה מאיר במלחמת אוקטובר 1973 והמדיניות הגזענית שלה כלפי ערבים ויהודים מזרחים. קבוצות אלו חברו יחד בשנת הלימודים 1974-1975 בהקמת תנועת קמפ"ס כקואליציה של כוחות פוליטיים וסטודנטאליים שמאליים.

מצע נגד הכיבוש ולמען הסטודנטים

השותפים לקמפ"ס סיכמו מצע נרחב שכלל את הדרישה לסיים את הכיבוש ולהביטח את זכות ההגדרה העצמית של העם הפלסטיני במדינה עצמאית. גם סוגיות סטודנטאליות לא נשכחו: חופש ביטוי, חינוך אוניברסיטאי ללא תשלום, פתיחת כל פקולטות והחוגים האוניברסיטה בפני סטודנטים ערבים, וללא הקצאת מכסות לקבלתם, והנהגת שיטת בחירות יחסית לאגודת הסטודנטים במקום בחירות לפי פקולטות.

הפער בין הנלמד בשיעור אזרחות למציאות רק מעמיק

עשרות מורים התכנסו לדבר על שלום

מפגנים בכניסה למשרד החינוך במחאה על זימונו לשימוע של המורה סטורם צמח, ממובילי המחאה הליברלית (צילום: אבשלום ששוני)

ואקטיביסטים שנפגעו. כמו כן, לקרן חוקרים המנטרים שיח ועוקבים אחר קבוצות ימין, שיח מתלהם ורדיפה מתוכננת נגד אנשים שסומנו בידיהם.

מנהל גימנסיה הרצליה אריאל פריאנסה הדגיש בדבריו את הצורך בשלום לאחר מלחמה: "חינוך לשלום, להומניזם ולדמוקרטיה צריך להיות הבסיס לכל דבר במדינה. שירותי 400 ימי מילואים בעזה. אנחנו שותפים לכאב בעוטף ובצפון. המלחמה השפיעה עלי. מה שלמדתי מהמלחמה שצו השעה הוא שלום כדי להפסיק את מעגל ההרג והקיטוב, כדי לבנות עתיד של תקווה לתלמידים שלנו".

הפילוסוף הפופולרי ומגיש ההסככים ג'רמי פוגל אמר: "אנחנו צריכים להתעורר מהרליטיביזם הפוסט מודרני. מה שקורה בחינוך החרדי זה לא חינוך, זו אינדוקטרינציה, זה חינוך לבורות ולשליטה פוליטית".

חייבים לחנך לשלום

חוקרת השלום אוקי מרושק ממדרשת אדם ע"ש אמיל גרינצוויג ציינה: "ברור לנו הפחד, לא ברור לנו מה לעשות עם הפחד. איך חינוך לדמוקרטיה ולשלום עד עכשיו? אנחנו עסוקים מאוד באחר ונעשינו לאחר שאנחנו רוצים לפעול נגדו. כמעט אימצנו את האמירה של שר החינוך לשעבר שי פירון 'האחר הוא אני'. האחר הוא לא אני. עלינו לשנות את עצמנו". לפני כחודש נעצר המורה לאזרחות אלק יפרמוב לאחר שצעק על השר בן גביר באירוע באוניברסיטה העברית בו נכח השר עם אשתו. לעיתונאים סיפר כי עבר בדיקה גופנית משפילה והיה אזוק בידיו וברגליו במשך ארבע שעות. מח"ש פתחה בחקירה שטרם הגיעה לסיומה. בדבריו בכנס סיכם יפרמוב מניסיונו: "דרכנו היחידה כמורים וכמורות לאזרחות היא להראות את הפער שנפער בין המושגים והתיאוריה לבין המציאות. אין לנו מה לעשות בכיתה אם לא נחשוף פער זה".

זוהר אלון

בצל המשבר הפוקד את מערכת החינוך והרדיפה הגוברת כלפי מורים וצוותי הוראה, נערך במהלך חופשת החנוכה כנס תחת הכותרת "חינוך להומניזם, שלום ודמוקרטיה" שיזמה קואליציית ארגוני השלום "הגיע הזמן".

לבית הספר התיכון גימנסיה הרצליה בתל-אביב, שאירח את הכנס, הגיעו מורות, מורים, מנהלי בתי ספר ואנשי חינוך הדוגלים בשלום, בהומניזם ובדמוקרטיה. בין הארגונים שלקחו חלק באירוע: כהניזם לא בבית ספרנו, מועדים לשלום, שוברים שתיקה, פורום המשפחות השכולות הישראלי-פלסטיני, מדרשת אדם על שם אמיל גרינצוויג וקדמה.

מערך ליווי למורים פעילים

בתחילת הכנס הציגה ענת בן טוב מהקרן החדשה לישראל את "המערך להגנה על המרחב הציבורי". המערך מלווה מורים, מנהלים ואנשי חינוך שנפלו קורבן להתקפה פשיסטית ומתכלל את כלל המענים המוענקים. כך למשל, המורה יעל לבקוביץ' מבית הספר הדמוקרטי קהילה ביפו, שלאחרונה זומנה לשימוע בשל הבעת עמדתה הפוליטית, קיבלה ליווי מאנשי המיזם.

הקרן החדשה מעמידה עבור מורים ואקטיביסטיים סיוע משפטי וייעוץ תקשורתי. כך היא מסייעת בבניית סולידריות ומעודדת תמיכה והגנה בקרב קהילות עבור מורים

אבל כבד עם מותו של

השחקן והבימאי מוחמד בכרי

עם סגירת הגיליון נמסר על מותו הפתאומי של השחקן והבימאי מוחמד בכרי. בכרי התפרסם בזכות תפקידיו בסרטים "מאחורי הסורגים", "מגש הכסף", "גמר גביע" ו"כיכר החלומות", ובשורת תפקידים בתיאטרון. ב-2002 ביים את הסרט "ג'נין ג'נין", שהציג את שיחותיו עם תושבי העיר ואת העדויות שלהם על פשעי מלחמה שביצעו חיילי הכיבוש במסגרת מבצע "חומת מגן". הוא השאיר אחריו בת וחמישה בנים.

בעקבות הידיעה על מותו, חד"ש ומק"י פרסמו הודעת אבל משותפת. "מותו של החבר מוחמד בכרי הינו אבדה גדולה לחבריו, משפחתו ולכלל הציבור הפלסטיני. החבר בכרי לא היה רק אמן, אלא קול חשוב וייחודי שמבטא עמדה שאינה מתפשרת. בזמן של דיכוי, הוא הפך את האמנות למעשה של התנגדות ואת הזיכרון לכלי מאבק". ח"כ עופר כסיף (חד"ש) מסר: "בכרי היה שחקן ענק, במאי עצום וחבר יקר. איש של שלום שהותקף והושמץ ללא הרף בשל עמדותיו האמיצות וישרות הדרך, אותן ידע לבטא בכישרון רב ביצירותיו.

פליטים פלסטינים שגורשו לירדן לאחר כיבוש הגדה המערבית בידי צה"ל ביוני 1967 (צילום: אונר"א)

פרויקטים חדשים של מכון עקבות לעיון הציבור

שהתפרסמו לראשונה: פרוטוקולים חשאיים של הממשלה והקבינט שדנו בין היתר בנושא: "העברת פליטי רצועת עזה וסיפוח הרצועה לישראל כשהיא מרוקנת מהפליטים". במסמך של משרד החוץ נכתב: "העברת אוכלוסיית הפליטים מחוץ לרצועת עזה, מבלי לחכות להסדר שלום בעתיד, הוא אינטרס לאומי חיוני עבור ישראל מתוך ההנחה שהרצועה תסופח לטריטוריה הישראלית". עוד קרא המסמך "לעודד בדיסקרטיות ובאופן ספונטני" הגירה מעזה לגדה המערבית ולגדה המזרחית, קרי: לירדן.

יוסי אבו

לצפייה בסרטונים: www.akevot.org.il

שבוע עיר / בעריכת לריסה מילר

תתפללי / טל איפרגן

מישהו רדף לי אחרי הלשון
כלאחר אפיקומן
לנאות דבור פגום
לבקש תמורתו שפה אחרת

שמעתי שפליחה יכולה
לתקן מתנה לחג
לרפא אהבה שלא מומשה

בלילות עושה עצמי ישנה
מתפללת שתגע בי כמו פעם
על סלע תחת עץ-זית
מול הרוח כמו זאבים

{מול הרוח כמו זאבים / שולמית אפפל}

מכון עקבות לחקר הסכסוך הישראלי-פלסטיני העלה לאתרו שני פרויקטים חדשים: האחד - "חיילים" - שיחות על המלחמה, פרויקט תיעודי המבקש לפתוח חלון עבור החברה הישראלית אל המלחמה המתנהלת בשמנו; והשני - "כמה ערבים שילחת כבר?" על ניסיונות הטרינספר ברצועת עזה. מעקבות נמסר: "בקין שוחחנו עם חיילי מילואים ששירתו בעזה ובלבנון בשנתיים האחרונות. משך כמה ימים הם סיפרו לנו על המלחמה שחוו, על פשעי מלחמה ועל שאלות של חובה מול סירוב. הם ביקשו לספר על הדברים שראו וחוו בתקופת שירותם". החיילים הם חברי קבוצת "חיילים למען החטופים" שהגיעו מרקעים ומיחידות שונים, אך איחדה אותם תחושת דחיפות: שאזרחי ישראל יהיו מודעים למה שנעשה בשמם בזמן הלחימה בעזה ובלבנון.

בסיום הסרטון (38 דקות, עברית) - שיחה עם פרופ' יגיל לוי, ראש מכון האוניברסיטה הפתוחה לחקר יחסי חברה-צבא, שצפה בשיחות והוסיף להן הקשרים והסברים.

'כמה ערבים שילחת כבר?'

"כמה ערבים שילחת כבר?" - שאל ראש הממשלה לוי אשכול את עדה סרני במרס 1968. סרני הייתה ממונה על יחידה סודית שעסקה ב"עידוד הגירה" של פליטים פלסטינים מעזה לאחר כיבושה ב-1967. היחידה הייתה חלק מפעולה ישראלית רחבה שהחלה מיד לאחר המלחמה, ומטרתה - להוציא כמה שיותר פלסטינים מהשטחים שכבשה ישראל. במהרה התברר שאותן פעולות שמעודדות הגירה מעודדות גם אלימות.

בסרט חדש בהפקת מכון עקבות (31 דקות, כתוביות בעברית, בערבית ובאנגלית) מתאר ההיסטוריון ד"ר עמרי שפר רביב, מי שחקר את שנותיו הראשונות של הכיבוש, את המאמצים הישראליים לקדם הוצאת אזרחים פלסטינים מהשטחים אל מחוצה להם מאז שלהי שנות השישים עד ימינו, כאשר ממשלת הימין פועלת בגלוי לקדם טרינספר תחת השם המכובס "עידוד הגירה".

יצוין שביוני 2017, לציון חמישים שנה למלחמה, חשף ארכיון המדינה מאות אלפי מסמכים. בין המסמכים

מתנחלים פצעו אם ושלושת ילדיה

המדינה מתחמקת מהסבר

לאיסור כניסת כתבים לעזה

בפעם העשירית העניק בג"ץ השבוע למדינה ארכה נוספת להגשת תשובתה לעתירה של אגודת הכתבים הזרים בישראל הדורשת גישה חופשית של כלי התקשורת לרצועת עזה. אך בג"ץ גם ציין כי "זו ההארכה האחרונה" ומתח ביקורת על המדינה בשל "דחיות חוזרות ונשנות".

מאז 7 באוקטובר 2023 סגרה הממשלה את שערי הרצועה בפני תקשורת בינלאומית המבקשת לסקר את המלחמה מעזה מהצד הפלסטיני. דובר צה"ל מאפשר לתקשורת זרה, כמו גם לישראלית, להיכנס מדי פעם לאזורים שונים ברצועה כך בליווי חיילי הכיבוש, תחת תנאים מחמירים והתחייבות להגיש את הכתבה לפני שידור לבחינת הצנזורה.

שותפות השלום

בוחרים בשלום ובאי-אלימות

אסיפה ציבורית בפרדס חנה

יום ראשון, 4.1 | פרטים לנרשמים דרך שותפות השלום

חד"ש תל-אביב

אסיפה שנתית

יום רביעי, 7.1 | 18:00 | אחד העם 70, ת"א

חד"ש ומק"י אבלות על מותו של האמן

מוחמד בכרי

הפך את האמנות למעשה של התנגדות ואת הזיכרון לכלי מאבק

לנאורה בר ניר

אתך באבלך על מות אחותך

אסתר אפריאט

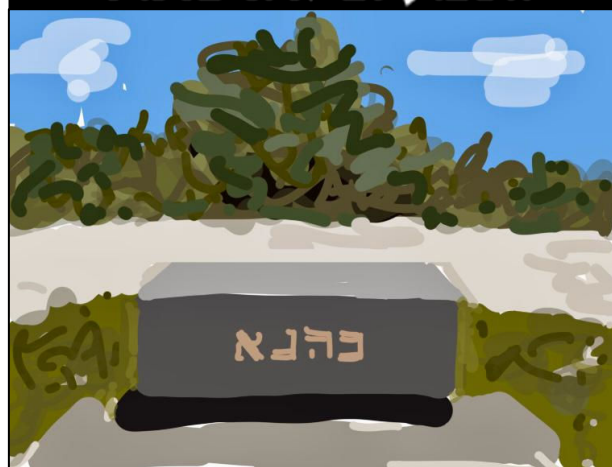
תנ"ד"י - תנועת נשים דמוקרטיות בישראל

חמישה מתנחלים נעצרו בשלישי (23.12) בחשד שפשטו על בית משפחה בעיירה סמוע בדרום הר חברון, ריססו אם ואת שלושת ילדיה בגז פלפל ופצעו אותם במכות יבשות, שחטו באכזריות שני כבשים ופגעו ברכוש של המשפחה. בני המשפחה פונו לקבלת טיפול רפואי. בית המשפחה כבר הותקף בחודש שעבר, אז התעללו מתנחלים רעולי פנים בטלאים, הרגו כמה מהם וגרמו נזק לבית.

יום לפני כן נפצעו שלושה תושבים נפצעו מירי שביצעו מתנחלים עם נשק צבאי במהלך תקיפה ממזרח לעיירה ענאתא בצפון-מזרח ירושלים. לפי הודעת מחוז ירושלים של הרשות הפלסטינית, הפצועים נפגעו מירי במהלך תקיפה של מתנחלים לעבר ריכוז התושבים של קהילת ערב אל-נח'ילה אל-כעאבנה, ממזרח לענאתא.

מוקדם יותר תקפו מתנחלים תושבים בח'רבת אל-קט שבתחום העיירה בית אומר, מצפון לחברון, תחת אבטחה של חיילי כוחות הכיבוש. במקביל עצרו כוחות הכיבוש ארבעה צעירים בבית אומר ובאזור הכניסה לנבי יונס בעיירה חלחול, מצפון למחוז. לפי כתב וואפא, אנשי ההתנחלות כרמי צור, שהוקמה על אדמות תושבים מצפון לחברון, תקפו תושבים בח'רבת אל-קט. כתוצאה מהתקיפה נפגעו כמה בני משפחה מחבלות ופציעות קלות, והם קיבלו טיפול רפואי במקום במרכז הרפואי בעיירה, לאחר שהוכו בידי מתנחלים חמושים. עוד באותו יום: מתנחלים רעולי פנים התקרבו לכפר מוחמאס שממזרח לרמאללה ורגמו מכונית של הרב אריק אשרמן מארגון תורת צדק אשרמן בא לשם לאחר ששמע כי מתנחלים התקרבו לדירי הצאן שבמזרח הכפר. "בזמן שצילמתי אותם הבחנתי ששני מתנחלים רעולי פנים רצים לעברי עם אלות", סיפר.

השבוע לפי איתי בנימיני

זו הדרך ברשתות החברתיות

zoha.org.il

וואטסאפ

טוויטר

פייסבוק

אינסטגרם

טלגרם

